

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. mw. H. Post
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp: Overleg WLZ op 28 maart

Geachte leden van de commissie VWS

Op 28 maart bespreekt u de WLZ. We willen vragen specifiek aandacht te besteden aan de positie van mensen met een verstandelijke beperking. Hoewel deze groep binnen het totaal van mensen met een beperking relatief klein is, (100.000 mensen hebben een indicatie Wlz verstandelijke beperking) heeft de groep wel bijzondere aandacht nodig. Het gaat om mensen die gedurende hun hele leven voor hun dagelijks welzijn op alle levensgebieden 24 uur per dag zorg en ondersteuning nodig hebben. Bovendien zijn ze door de aard van hun beperking niet of beperkt in staat zelf de regie over het leven en de zorg te hebben, en legt dit een blijvende verantwoordelijkheid en belasting bij de naaste familie.

We willen in het bijzonder uw aandacht vragen voor de volgende punten.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Onafhankelijke cliëntondersteuning is een noodzakelijke vorm van ondersteuning voor mensen met een beperking en hun familie om de juiste zorg te kunnen krijgen en om de regie te kunnen voeren over de noodzakelijke zorg. Hoewel de onafhankelijke cliëntondersteuning wettelijk in de WLZ en in de WMO is verankerd, zien we in de praktijk dat gemeenten, zorgkantoren en zorgaanbieders onvoldoende doen om de onafhankelijke cliëntondersteuning op een goede manier inhoud te geven en mensen met een beperking erop te wijzen dat ze hier gebruik van kunnen maken.

De regering investeert 55 miljoen euro om de onafhankelijke cliëntondersteuning verder te ontwikkelen. Als belangenorganisaties voor mensen met een verstandelijke beperking vinden we daarbij het volgende belangrijk:

- De cliëntondersteuning dient volstrekt onafhankelijk te zijn. Ondersteuners staan niet onder gezag van, of zijn niet in dienst van betrokken zorgaanbieders of financiers zoals gemeenten en zorgkantoren.
- De onafhankelijke cliëntondersteuning beperkt zich niet tot de toegang tot de zorg, maar blijft beschikbaar voor de persoon gedurende diens hele zorgcarrière om de eigen regie van de persoon te ondersteunen. Desgewenst kan de cliëntondersteuner namens de persoon als casemanager optreden (één persoon, één plan).

- De onafhankelijke cliëntondersteuning is domeinoverstijgend en biedt regie-ondersteuning op alle levensgebieden, zoals zorg, wonen, werk, onderwijs en inkomen)
- De onafhankelijke cliëntondersteuning beschikt over gespecialiseerde kennis in relatie tot de mensen die ze ondersteunen.
- Mensen met een beperking en hun vertegenwoordiger kunnen zelf kiezen bij welke organisatie ze de onafhankelijke cliëntondersteuning wensen af te nemen. Financiering kan door middel van een voucher-systeem.

We vragen u er bij de minister op aan te dringen de functie van onafhankelijke cliëntondersteuning in de hier beschreven richting uit te breiden en te versterken en het mensen mogelijk te maken zelf te kiezen door wie ze zich willen laten ondersteunen.

Jongeren in de WLZ

Het ontwikkelingspotentieel van kinderen met een verstandelijke beperking mag niet onderschat worden. Daarom is het belangrijk om niet al op jonge leeftijd ervan uit te gaan dat een kind als volwassene altijd aangewezen zal zijn op WLZ zorg. Maar als een kind op jonge leeftijd zorg en ondersteuning nodig heeft met een vergelijkbare intensiteit als WLZ-zorg, moet een indicatie daarvoor kunnen worden afgegeven, en moeten ouders niet verwezen worden naar de gemeente.

De huidige situatie levert voor ouders veel onzekerheid en ze moeten in veel gevallen ieder jaar opnieuw door de molen om aan te tonen welke zorg ze voor hun kind nodig hebben. Dit gaat ten koste van de zorg voor het kind met een ernstige beperking en legt onwenselijke druk op de familie.

We vragen van u er bij de minister op aan te dringen het mogelijk te maken dat voor kinderen met een ernstige beperking aanspraak kan worden gemaakt op WLZ-gefinancierde zorg.

Kwaliteit van leven

Bevorderen van kwaliteit van leven dient centraal te staan in de zorg. Kwaliteitssystemen die overheerst worden door protocollen en procedures leiden niet per definitie tot kwaliteit van leven op individueel niveau. Het leidt wel tot bureaucratie en veel administratief registratiewerk voor begeleiders.

Bij veel zorgaanbieders zien we nog een beheersmatige cultuur in de instelling die zich ook vertaalt in beheersmatige relaties tussen mensen met een beperking en hun begeleiders. Dit komt het sterkst tot uiting in de vaak beheersmatige manier van omgaan met mensen met zeer moeilijk begeleidbaar gedrag.

De beheersmatige cultuur in instellingen versterkt onnodig het afhankelijkheidsgevoel van mensen en is demotiverend voor de begeleiders die in een dergelijke cultuur werken.

We vragen u er bij de minister op aan te dringen een programma te ontwikkelen dat gericht is op de ontwikkeling van een dialoog tussen verwanten en begeleiders die gericht is op het verminderen van onnodige afhankelijkheid en het bevorderen van kwaliteit van leven.

Persoonsgestuurd inkopen van zorg

De zorg wordt door zorgkantoren collectief ingekocht voor op dat moment anonieme mensen. Het is voor betrokkenen vervolgens een black-box wat er met het geld gebeurt en hoeveel er uiteindelijk beschikbaar is voor de dagelijkse zorg.

Zonder de essentie van het zorgstelsel aan te tasten kan hier verbetering in worden aangebracht als de zorgkantoren niet meer 'top-down' inkopen. In plaats daarvan kunnen ze op het niveau van woning/locatie zorg inkopen op basis van een in samenspraak met de personen en hun vertegenwoordigers opgesteld behoefteprofiel. Op die manier kan het ook mogelijk gemaakt worden dat mensen kunnen blijven wonen als ze ontevreden zijn over de zorgaanbieder; er wordt dan een andere zorgaanbieder gecontracteerd om in de woning/locatie de dagelijkse zorg te bieden.

We vragen u er bij de minister op aan te dringen een pilot voor de persoonsgestuurde financiering te initiëren.

Mensen met een lichte verstandelijke beperking

De zorg voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en bijkomende problemen, zoals psycho-sociale problematiek of een psychiatrische aandoening, schiet ernstig tekort. Gemeenten hebben onvoldoende kennis ten aanzien van deze doelgroep en er zijn binnen de WMO onvoldoende mogelijkheden om de noodzakelijke ondersteuning te bieden. De politiek heeft er indertijd bewust voor gekozen deze groep geen toegang te geven tot het beschermd wonen in het kader van de WMO. Dit vergroot de problemen dat deze mensen onvoldoende in beeld zijn en onvoldoende begeleiding krijgen. Mensen met een lichte verstandelijke beperking hebben nu pas toegang tot de WLZ als de problemen geëscaleerd zijn en mensen zeer moeilijk begeleidbaar gedrag vertonen. Het gaat om mensen die wellicht niet de directe 24-uurs beschikbaar van zorgverleners nodig hebben zoals nu het toegangscriterium voor de WLZ is, maar die voor wie wel vormen van beschermd wonen met begeleiding noodzakelijk is om hen te ondersteunen in het vorm geven aan hun leven.

We vragen u er bij de minister op aan te dringen dat in samenspraak met cliëntenorganisaties en andere veldpartijen een adequaat beleid ontwikkeld wordt om mensen met een lichte verstandelijke beperking de zorg en ondersteuning te bieden die ze nodig hebben.

Met vriendelijke groet

J.P.S. van de Siepkamp
Voorzitter KansPlus

J.D.J. Spanbroek
Voorzitter Sien